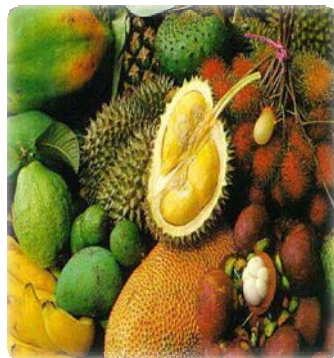

คู่มือกระบวนการส่งเสริมการผลิตพืช ปลอดภัยและได้มาตรฐาน GAP พืช

สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี

คำนำ

เพื่อเป็นการสร้างกระบวนการส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐาน GAP พืช สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำคู่มือกระบวนการส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐาน GAP พืช เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ทั้งระดับจังหวัดและอำเภอที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานในการส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐาน GAP พืชให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ในการนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้จะเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรให้เป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ

สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สิงหาคม ๒๕๕๔

สารบัญ

คำนำ	หน้า
คู่มือกระบวนการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน GAP พืช	๑
วัตถุประสงค์	๑
ขอบเขต	๑
คำจำกัดความ	๑
หน้าที่ความรับผิดชอบ	๒
แผนผังกระบวนการส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐาน GAP พืช	๔
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	๕
มาตรฐานงาน	๘
ระบบติดตามและประเมินผล	๘
เอกสารอ้างอิง	๙
แบบฟอร์มที่ใช้	๙
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	๑๐
ภาคผนวก ข	๑๔
ภาคผนวก ค	๑๖

คู่มือกระบวนการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน GAP พืช

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาเกษตรกรให้ได้รับความรู้และมีการผลิตสินค้าเกษตร ตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP และเพื่อรับรองมาตรฐานแหล่งผลิตพืช (GAP)

ขอบเขต

คู่มือเล่มนี้ใช้เป็นแนวปฏิบัติงานของเจ้าที่ส่งเสริมการเกษตรของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

คำจำกัดความทั่วไป

“GAP พืช (Good Agricultural Practice)” หมายความว่า ระบบการปฏิบัติการที่ดีและเหมาะสมสำหรับพืช

“พืช” หมายความว่า พืชที่มีการเพาะปลูกในระดับเศรษฐกิจของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ สับปะรด มะพร้าว มะม่วง ว่างหางจระเข้ หน่อไม้ฝรั่ง เป็นต้น

“ระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช” หมายความว่า การผลิตพืชที่เป็นไปตามมาตรการผลิตตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช

“ผู้ยื่นคำขอ” หมายความว่า เกษตรกรที่ประสงค์จะขอรับรอง

“เกษตรกร” หมายความว่า เกษตรกรซึ่งเป็นเจ้าของหรือผู้ดำเนินการผลิตพืชที่จะขอรับรองตามระบบการจัดการคุณภาพ :GAP พืช หรือแปลงได้รับการรับรองจากกรมวิชาการเกษตรแล้วแต่ขอต่ออายุการรับรองแปลงตามระบบการจัดการคุณภาพ :GAP พืช

“ที่ปรึกษาของเกษตรกร” หมายความว่า บุคคลหรือคณะบุคคลที่กรมส่งเสริมการเกษตรมอบหมายให้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำเกษตรกรในการเตรียมการด้านต่างๆ ให้พร้อมก่อนขอใบรับรองหรือหลังต่ออายุใบรับรองตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และอาสาสมัครเกษตร

“การให้คำปรึกษาเกษตรกร” หมายความว่า การให้คำแนะนำการปฏิบัติในกระบวนการผลิตพืชตามระบบการจัดการคุณภาพ :GAP พืช การประเมินความพร้อมสถานที่ผลิต บันทึกข้อมูลการผลิตในด้านต่างๆ และอื่นๆ พร้อมให้คำปรึกษา เพื่อให้เกษตรกรพร้อมต่อการตรวจรับรอง

“การตรวจประเมินความพร้อม GAP พืช” หมายความว่า การตรวจประเมินความพร้อมเบื้องต้นของที่ปรึกษาเกษตรกร (เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร,อาสาสมัครเกษตรกร) ต่อความพร้อมของสถานที่ผลิต การบันทึกข้อมูลการผลิตในขั้นตอนต่างๆของเกษตรกรที่มีความประสงค์ขอใบรับรอง GAP ก่อนส่งใบสมัครไปยังกรมวิชาการเกษตร

“ข้อบกพร่อง (Nonconformity)” หมายความว่า สิ่งที่ไม่เป็นไปตามที่กำหนดตามมาตรฐานการจัดการคุณภาพ GAP พืช

“ผู้ตรวจรับรอง” หมายความว่า บุคคลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตรหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร ให้ทำหน้าที่ตรวจแปลงให้เป็นไปตามระบบการจัดการคุณภาพ :GAP พืช

“การตรวจมาตรฐานการผลิตตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช” หมายความว่า ผู้ตรวจรับรองได้มีการตรวจสอบสถานที่ผลิต บันทึกข้อมูลเกี่ยวข้องและประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช

“การรับรองแปลงตามระบบการจัดการคุณภาพ :GAP พืช” หมายความว่า การให้การรับรองการผลิตที่เป็นไปตาม :GAP พืช ของกรมวิชาการเกษตรและผ่านขั้นตอนต่างๆ ของขบวนการรับรอง

หน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด มีหน้าที่ วางแผน ประสานงาน จัดหลักสูตรการฝึกอบรม การติดตามและประเมินผล เก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐานทั้งหมดในระดับจังหวัด
๒. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอและตำบล มีหน้าที่ วางแผน ประสานงานในพื้นที่ รับสมัคร และจัดอบรมเกษตรกร ติดตามให้คำปรึกษาและประเมินแปลงเบื้องต้นในระดับพื้นที่ที่รับผิดชอบ

บุคคลที่ปฏิบัติงาน

๑. เกษตรกร

๑.๑ คุณสมบัติของเกษตรกร

๑.๑.๑ เป็นเจ้าของหรือผู้ดำเนินการผลิตพืชที่ขอการรับรองตามระบบการจัดการคุณภาพ :GAP พืช หรือได้รับการรับรองจากกรมวิชาการเกษตรแล้ว แต่ขอต่ออายุหนังสือรับรอง

๑.๑.๒ เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนการขอรับการรับรองกับกรมส่งเสริมการเกษตรหรือเกษตรกรในเครือข่ายผู้ประกอบการส่งออก

๑.๒ หน้าที่ความรับผิดชอบของเกษตรกร

เกษตรกรที่สมัครขอการรับรอง จะต้องปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติ GAP ระบบการผลิตพืชที่ขอการรับรองในระดับเกษตรกร โดยมีการจัดการสุขลักษณะแปลง เครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร ปัจจัยการผลิต ควบคุมการผลิต และการบันทึกควบคุมเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การให้คำปรึกษา แนะนำจากที่ปรึกษาของเกษตรกรที่กรมส่งเสริมการเกษตรแต่งตั้ง

๒. ที่ปรึกษาของเกษตรกร

๒.๑ คุณสมบัติของที่ปรึกษาของเกษตรกร

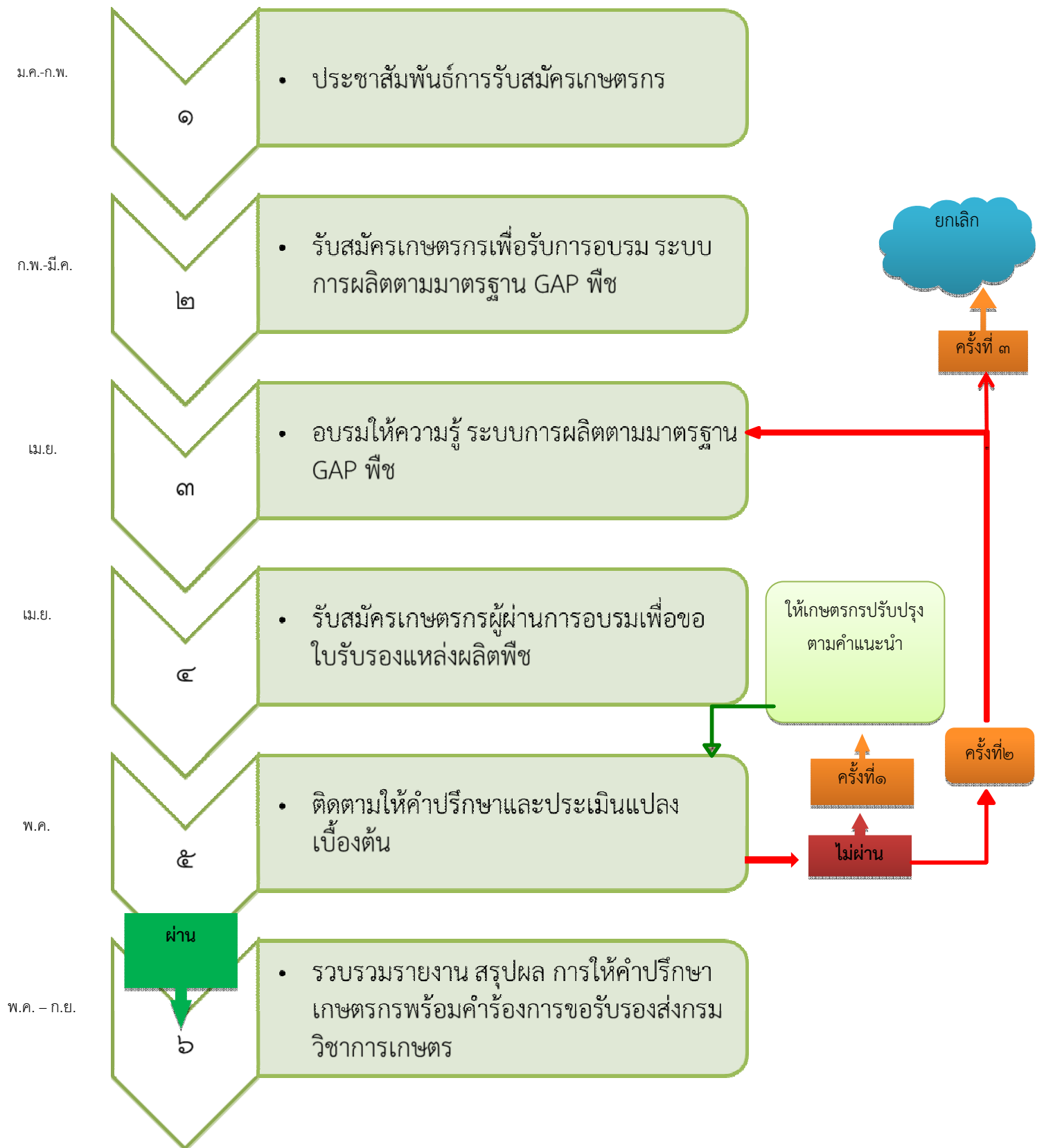
๒.๑.๑ เป็นบุคคลที่มีคุณวุฒิระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพด้านเกษตรขึ้นไปที่ยังดำรงตำแหน่งระดับ ๓ ขึ้นไป หรือเป็นบุคคลที่กรมส่งเสริมการเกษตรแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาอาสาสมัครเกษตร

๒.๑.๒ ต้องผ่านการฝึกอบรมที่ปรึกษาของเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร

๒.๒ หน้าที่ความรับผิดชอบในการให้คำปรึกษา

๒.๒.๑ ให้ความรู้แก่เกษตรกรเพื่อให้เข้าใจถึงระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่รับผิดชอบ

๒.๒.๒ เป็นที่ปรึกษาของเกษตรกรที่สมัครขอใบรับรองแปลงเพื่อให้เกษตรกรสามารถปฏิบัติงานได้เกณฑ์ในระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืชของกรมวิชาการเกษตร

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ ๑ ประชาสัมพันธ์การรับสมัครเกษตรกร

ในการประชาสัมพันธ์การรับสมัครเกษตรกรผู้ที่ต้องการขอใบรับรองฟาร์มตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช สามารถใช้ช่องทางการประชาสัมพันธ์ได้หลายช่องทางทาง เช่น เครื่องกระจายเสียงตามหมู่บ้านโดยผ่านผู้นำชุมชน อาสาสมัครเกษตร วิทยุชุมชน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ ๒ รับสมัครเกษตรกรเพื่อรับการอบรมการผลิตตามมาตรฐาน GAP พืช และรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อถ่ายทอดความรู้ตามระบบ โดยมีการรวมกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกพืชชนิดเดียวกันให้ได้อย่างน้อยกลุ่มละ ๒๐ รายขึ้นไป)

ขั้นตอนที่ ๓ อบรมความรู้ระบบการผลิตตามมาตรฐาน GAP พืช ตามหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้

๓.๑ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกำหนดหลักสูตรการอบรมตามกรอบหัวข้อกำหนดการฝึกอบรม ดังนี้

- ความสำคัญของการผลิตพืชตามระบบการจัดการคุณภาพมาตรฐาน GAP พืช
- การผลิตพืชตามแผนควบคุมคุณภาพ
- ระเบียบปฏิบัติ GAP
- คำแนะนำหลักการปฏิบัติตามระบบ GAP
- การจดบันทึกการปฏิบัติงานในแปลงฝึกปฏิบัติการจดบันทึก
- ความรู้เรื่อง ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพในการผลิตพืช
- การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและโปรแกรมคำแนะนำการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน
- การใช้สารเคมีที่ถูกต้องและปลอดภัย

๓.๒ เกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมหรือชี้แจงข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานให้ได้ตามเกณฑ์ในระบบการจัดการคุณภาพ:GAP พืช โดยที่ปรึกษาของเกษตรกร

ขั้นตอนที่ ๔ รับสมัครเกษตรกรผู้ผ่านการอบรมเพื่อขอรับใบรับรองแปลง GAP

การรับสมัครเกษตรกร (สำหรับเกษตรกร)

เกษตรกรยื่นคำร้องตามแบบ GAP-๐๑ พร้อมด้วยหลักฐานที่กำหนดไว้ต่อนายทะเบียนสำนักงานเกษตรจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบสำหรับแปลงที่จะขอรับรอง

ขั้นตอนที่ ๕ ติดตามให้คำปรึกษาและประเมินแปลงเบื้องต้น

๕.๑ การเตรียมการก่อนเข้าสถานที่ผลิต

๕.๑.๑ เมื่อได้รับมอบหมายจากหน่วยงานแล้วที่ปรึกษาของเกษตรกรดำเนินการตรวจสอบข้อมูลของเกษตรกรที่ส่งใบสมัครกับนายทะเบียนสำนักงานเกษตรจังหวัด

๕.๑.๒ ดำเนินการฝึกอบรมกลุ่มหรือชี้แจง แนะนำ เฉพาะรายสำหรับเกษตรกรที่ขอใบรับรอง

๕.๑.๓ จัดทำแผนปฏิบัติงานในสนาม รวมทั้ง แผนสนับสนุนด้านอำนาจการ งบประมาณ ยานพาหนะและอื่น ๆ

๕.๑.๔ นัดหมายเกษตรกร เพื่อลงตรวจสอบสถานที่ผลิต

๕.๑.๕ จัดทำกำหนดการให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรแต่ละกลุ่ม/รายและบันทึกการปฏิบัติงานทุกครั้ง

๕.๒ การดำเนินการให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรที่ขอใบรับรอง

๕.๒.๑ วางแผนและกำหนดการให้คำปรึกษาแก่เกษตรกร บันทึกแผนในแบบกำหนดการให้คำปรึกษา

๕.๒.๒ พบเกษตรกรหรือผู้ผลิต แนะนำที่ปรึกษาเกษตรกร แจกแผนการให้คำปรึกษาแนะนำ รวมถึงเวลาที่ใช้

๕.๒.๓ ดำเนินกิจการให้คำปรึกษาให้เกษตรกรปฏิบัติตามข้อกำหนดของระบบจัดการคุณภาพ:GAPพืช (ภาคผนวก ก)

๕.๒.๔ ดำเนินการตรวจสอบสถานที่ผลิต ขบวนการผลิต บันทึกข้อมูลและเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่างๆ ให้เป็นไปตามมาตรฐานการผลิตตามระบบการจัดการคุณภาพ:GAPพืช แต่ละชนิด

๕.๒.๕ ประเมินความพร้อมของเกษตรกรตามแบบประเมินแหล่งผลิตเบื้องต้น

๕.๒.๖ ในกรณีที่เกษตรกรรายใดไม่ผ่านการประเมินความพร้อมเบื้องต้นให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

การตรวจครั้งที่ ๑ พบว่าเกษตรกรไม่ผ่านการประเมินแปลงเบื้องต้นให้แจ้งข้อบกพร่องที่จะต้องให้เกษตรกรปรับปรุงแก้ไขแก่เกษตรกรและให้เกษตรกรปฏิบัติตามคำแนะนำ ติดตามการแก้ไขของเกษตรกรเป็นระยะๆ จนเกษตรกรพร้อมสำหรับให้ผู้ตรวจรับรองมาดำเนินการตรวจ ตามแบบบันทึกข้อบกพร่องการผลิต

ถ้าไม่ผ่านในการตรวจครั้งที่ ๒ ให้เกษตรกรเริ่มต้นในขั้นตอนที่ ๓ ใหม่อีกรอบจนกว่าจะผ่านการประเมินแปลงเบื้องต้น

และถ้าตรวจครั้งที่ ๓ ไม่ผ่านการตรวจประเมินแปลงเบื้องต้นอีกก็ให้ยกเลิกการตรวจประเมินของแปลงนั้นๆในปีงบประมาณ

๕.๒.๗ ในกรณีที่เกษตรกรผ่านการประเมินแปลงเบื้องต้นแล้ว ที่ปรึกษาของเกษตรกรจะต้องจัดทำบันทึกผลการให้คำปรึกษารวมและเกษตรกรได้แก้ไขตามคำแนะนำเรียบร้อยแล้ว และพร้อมที่จะให้ผู้ตรวจรับรองดำเนินการตรวจสอบตามระบบของกรมวิชาการเกษตร ที่ปรึกษาจะส่งสรุปรายงานผลการให้คำปรึกษาเกษตรกรพร้อมคำร้องการขอรับรองแต่ละรายให้นายทะเบียน

ขั้นตอนที่ ๖ รวบรวมรายงาน สรุปผล การให้คำปรึกษาพร้อมคำร้องการขอรับรองส่งกรมวิชาการเกษตร

๖.๑ การบันทึกข้อมูล

๖.๑.๑ ที่ปรึกษาส่งสรุปรายงานผลการให้คำปรึกษาเกษตรกรพร้อมคำร้องขอรับรองให้นายทะเบียน

๖.๑.๒ เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลดำเนินการบันทึกข้อมูลตามแบบ GAP๐๑ ลงในระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) ที่ URL <http://gap.doae.go.th>

๖.๒ การประสานงานกับกรมวิชาการเกษตร

๖.๒.๑ นายทะเบียนรวบรวมหลักฐานของที่ปรึกษาส่งให้ผู้ตรวจรับรองและประสานงานการนัดหมายตรวจรับรองแปลง

๖.๒.๒ ที่ปรึกษาได้รับแจ้งการนัดหมายตรวจรับรองแปลงจากกรมวิชาการเกษตร จะต้องแจ้งการนัดหมายให้เกษตรกรทราบเพื่อเตรียมพร้อมในการตรวจรับรอง

การคงสภาพของมาตรฐานการผลิต

- เกษตรกรต้องคอยเอาใจใส่ตรวจสอบสถานที่ผลิตของตนเองให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานอย่างสม่ำเสมอ
- กรณีมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นไม่ว่ากรณีใดๆ เช่น เปลี่ยนผู้ปฏิบัติงาน ต้องให้ความสนใจงานในจุดนั้นเป็นกรณีพิเศษ หากไม่แน่ใจว่างานในจุดนั้นจะมีคุณสมบัติตามมาตรฐานการผลิตเดิม ให้นัดหมายคณะผู้ตรวจรับรองดำเนินการตรวจสอบต่อไป

ข้อควรปฏิบัติอื่นๆของเกษตรกร

๑.กรณีที่แปลงเกษตรกรใกล้หมดอายุการรับรองที่ปรึกษาแจ้งเกษตรกร หากเกษตรกรประสงค์ขอต่ออายุให้เกษตรกรลงรายละเอียดในใบขอต่ออายุให้เกษตรกรลงรายละเอียดในใบขอต่ออายุแล้วส่งให้นายทะเบียนต่อไป

๒.ที่ปรึกษาต้องประสานกับเกษตรกรเพื่อนัดหมายอำนวยความสะดวกให้กับคณะที่ปรึกษาเกษตรกร หรือคณะผู้ตรวจรับรองดำเนินการตรวจสอบสถานที่ผลิต บันทึกข้อมูลต่าง ๆ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขให้เรียบร้อยตามขบวนการตรวจรับรองการจัดการคุณภาพ:GAP พืช

๓.เมื่อมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระบบการจัดการคุณภาพ:GAPพืช กรมวิชาการเกษตรจะออกใบรับรองให้โดยมีอายุการรับรองเป็นเวลา ๒ ปี หรือแล้วแต่ชนิดของพืช

มาตรฐานงาน (ภาคผนวก ก)

- ขั้นตอนที่ ๑ เกษตรกรรับทราบการรับสมัครทุกหมู่บ้าน
- ขั้นตอนที่ ๒ -รับสมัครเกษตรกรในพื้นที่ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้
-ต้องรวมกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกพืชชนิดเดียวกันให้ได้อย่างน้อยกลุ่มละ ๒๐ คนขึ้นไป
- ขั้นตอนที่ ๓ เกษตรกรได้รับความรู้ เรื่องระบบการจัดการคุณภาพ:GAP พืช
- ขั้นตอนที่ ๔ มีผู้ผ่านการอบรมสมัครขอรับใบรับรองแปลง GAPพืช ตามเป้าหมายที่กำหนดในแต่ละปีงบประมาณ
- ขั้นตอนที่ ๕ ร้อยละ ๙๕ ของเกษตรกรที่ขอใบรับรองผ่านการประเมินความพร้อมเบื้องต้น
- ขั้นตอนที่ ๖ มีการบันทึกตามแบบ GAP๐๑ ในระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) ที่ URL <http://gap.doae.go.th>

ระบบติดตามประเมินผล

ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในระดับอำเภอมีการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าของกระบวนการตามขั้นตอนที่กำหนดให้เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงานและให้ส่งรายงานแบบประเมินกระบวนการและส่ง

ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในระดับจังหวัดทุกๆ ๖ เดือน รวมทั้งสิ้น ๒ ครั้ง ตามแบบแบบติดตามและประเมินผลกระบวนการส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐาน GAP พืช (ภาคผนวก ค๖)

เอกสารอ้างอิง

๑. แผนการประชาสัมพันธ์
๒. แผนการดำเนินโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน (สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์)
๓. เอกสารระบบการจัดการคุณภาพ:GAP พืช (กรมวิชาการเกษตร)
๔. แนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช(จี เอ พี)ฉบับเกษตรกร (กรมส่งเสริมการเกษตร)
๕. ข้อกำหนดของระบบการจัดการคุณภาพสินค้าเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร)(ภาคผนวก ข)

แบบฟอร์มที่ใช้

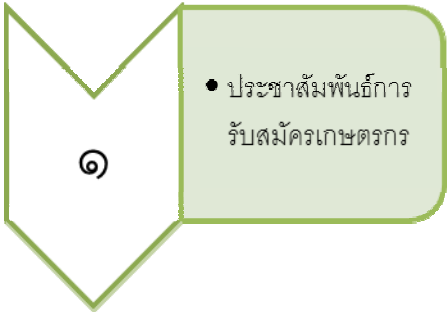
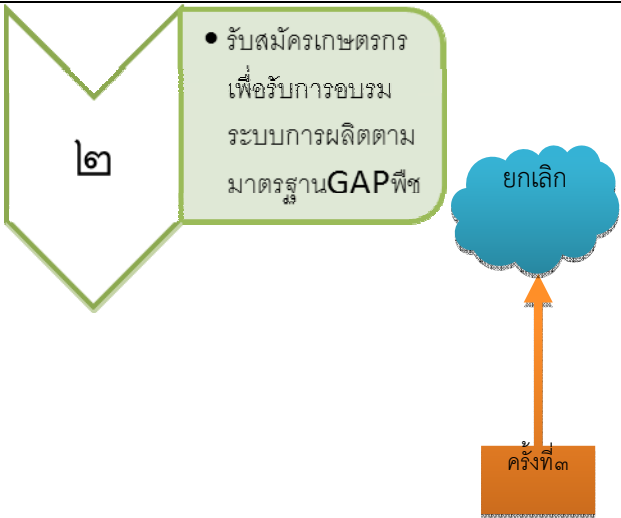
๑. แบบคำร้องขอใบรับรองฟาร์มตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช (GAP๐๑) ภาคผนวก ๑)
๒. แบบกำหนดการให้คำปรึกษาเกษตรกรเพื่อออกใบรับรองแปลงตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช (ภาคผนวก ค ๒)
๓. แบบประเมินแหล่งผลิตของเกษตรกรเบื้องต้น (ภาคผนวก ค ๓)
๔. แบบบันทึกข้อบกพร่องการผลิตตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช (ภาคผนวก ค ๔)
๕. แบบรายงานสรุปผลการให้คำปรึกษาเกษตรกรการผลิต ตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช (ภาคผนวก ค)

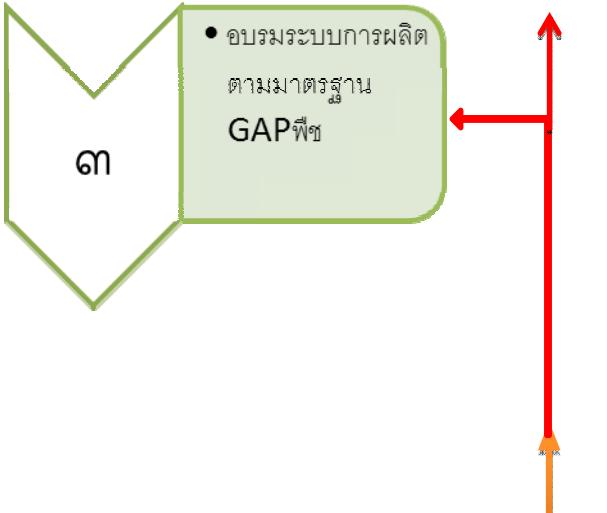
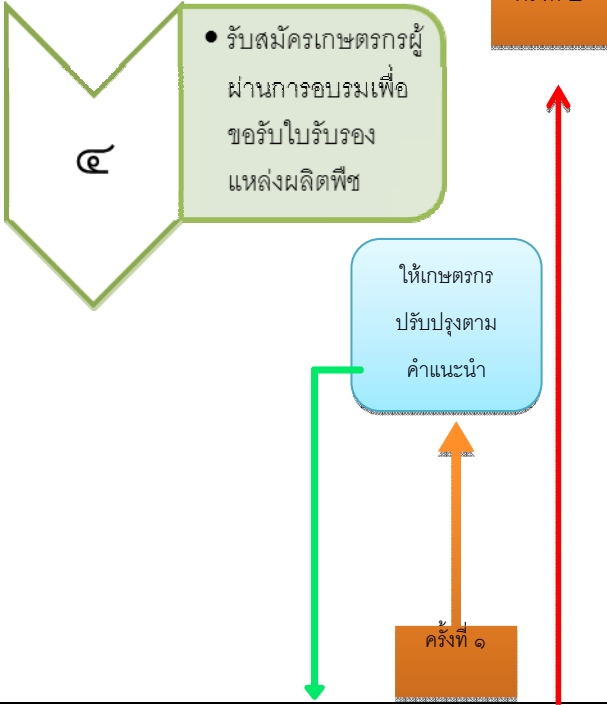
ภาคผนวก ก

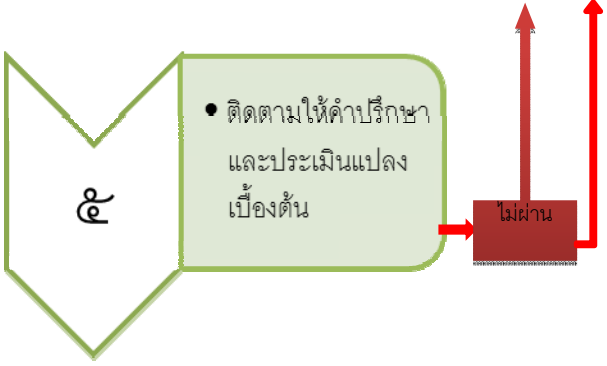
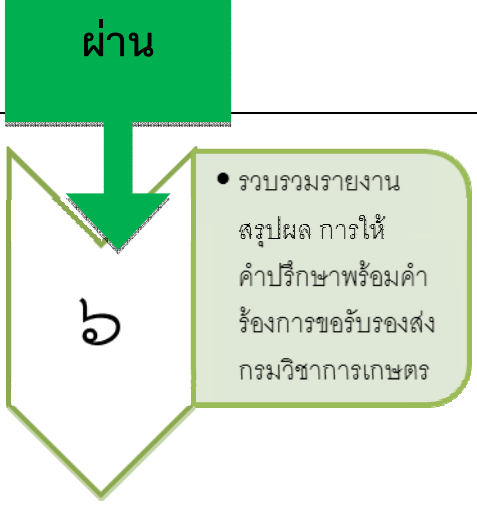
การออกแบบกระบวนการ

กระบวนการส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐาน GAP พืช

ตัวชี้วัดที่สำคัญของกระบวนการ ร้อยละ ๙๘ ของเกษตรกรเป้าหมายที่ผ่านการตรวจประเมินความพร้อม GAP พืช

ลำดับที่	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	รายละเอียด	มาตรฐานคุณภาพงาน	ผู้รับผิดชอบ	แบบฟอร์ม	เอกสารอ้างอิง
๑		ม.ค.-ก.พ.	๑.ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบถึงการรับสมัครเพื่อเข้ารับการอบรมระบบการผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐาน GAP พืช	-เกษตรกรรับทราบการรับสมัครทุกหมู่บ้าน	เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ		-แผนการประชาสัมพันธ์
๒		ก.พ.-มี.ค.	๑.รับสมัครเกษตรกรที่ต้องการเข้าอบรม ๒.รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อถ่ายทอดความรู้ตามระบบ	-รับสมัครเกษตรกรในพื้นที่ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ -ต้องรวมกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกพืชชนิดเดียวกันให้ได้อย่างน้อยกลุ่มละ ๒๐ คนขึ้นไป	เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ		-แผนการดำเนินโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน

ลำดับที่	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	รายละเอียด	มาตรฐานคุณภาพงาน	ผู้รับผิดชอบ	แบบฟอร์ม	เอกสารอ้างอิง
๓		เม.ย.	๑.จัดอบรมเกษตรกรตามหลักสูตรการอบรมที่กำหนด โดยการบรรยายและฝึกปฏิบัติ	-เกษตรกรได้รับความรู้เรื่องระบบการจัดการคุณภาพ:GAP พืช	เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด	-แบบลงทะเบียนผู้เข้าอบรม	-เอกสารระบบการจัดการ คุณภาพ:GAP พืช -แนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช(จี เอ พี) ฉบับเกษตรกร
๔		เม.ย.	๑.รับสมัครเกษตรกรที่ผ่านการอบรมตามระบบดังกล่าวเพื่อขอรับใบรับรองแปลง GAP	-มีผู้ผ่านการอบรมสมัครขอรับใบรับรองแปลง GAP พืช ตามเป้าหมายที่กำหนด	เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ	-แบบคำร้องขอใบรับรองฟาร์มตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช (GAP ๐๑)	

ลำดับที่	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	รายละเอียด	มาตรฐานคุณภาพงาน	ผู้รับผิดชอบ	แบบฟอร์ม	เอกสารอ้างอิง
๕	 ๕ • ติดตามให้คำปรึกษา และประเมินแปลง เบื้องต้น ไม่ผ่าน	พ.ค.-มิ.ย.	๑.การเตรียมการก่อนการเข้าสถานที่ผลิต -มีแผนปฏิบัติงานในสนามรวมทั้ง แผนสนับสนุนด้านอำนาจการ งบประมาณ ยานพาหนะและอื่น ๆ ๒.การดำเนินการให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรที่ขอไปรับรอง -มีกำหนดการให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรแต่ละกลุ่ม/รายและบันทึกการปฏิบัติงานทุกครั้ง	-ร้อยละ ๙๕ ของเกษตรกรที่ขอไปรับรองผ่านการประเมินความพร้อมเบื้องต้น	เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ	-	-ข้อกำหนดของระบบการจัดการคุณภาพสินค้าเกษตร
๖	 ๖ • รวบรวมรายงานสรุปผล การให้คำปรึกษาพร้อมคำร้องการขอรับรองส่งกรมวิชาการเกษตร	มิ.ย.-ก.ย.	๑.ที่ปรึกษาส่งสรุปรายงานผลการให้คำปรึกษาเกษตรกรพร้อมคำร้องขอรับรองให้นายทะเบียน ๒.บันทึกข้อมูลในระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) (http://gap.doae.go.th) ๓.นายทะเบียนรวบรวมหลักฐานของที่ปรึกษาส่งให้ผู้ตรวจรับรอง	-มีการบันทึกข้อมูลแบบ GAP ๐๑ ในระบบได้ครบถ้วน ทันภายในเวลาที่กำหนด	-เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอและเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด -เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ -เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	-แบบรายงานสรุปผลการให้คำปรึกษาเกษตรกร -แบบคำร้องขอไปรับรองฟาร์มตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช (GAP ๐๑) -ระบบระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) (http://gap.doae.go.th)	-คู่มือการใช้ระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP)

ภาคผนวก ข

ตาราง ข้อกำหนดของระบบการจัดการคุณภาพสินค้าเกษตร ประกอบด้วยการจัดการในด้านต่างๆ ดังนี้

ข้อกำหนด	เกณฑ์การปฏิบัติ
๑.แหล่งน้ำ	- เกษตรกรจะต้องตรวจสอบว่าแหล่งน้ำที่นำมาใช้ในแปลงนั้นนำมาจากแหล่งใด
(กระบวนการผลิตระดับ ๑)	มีโอกาสปนเปื้อนสารพิษหรือโลหะหนักตกค้างหรือไม่ ถ้ามีความเสี่ยงให้นำตัวอย่างน้ำไปตรวจสอบก่อน
๒.พื้นที่ปลูก	- เกษตรกรต้องประเมินความเสี่ยงของพื้นที่ที่จะทำการเพาะปลูกและพื้นที่ใกล้เคียงว่ามีประวัติการใช้พื้นที่ว่ามีโอกาสปนเปื้อนสารพิษและโลหะหนักหรือไม่
(กระบวนการผลิตระดับ ๑)	ถ้ามีความเสี่ยงให้นำตัวอย่างดินไปตรวจสอบก่อน
๓.การใช้วัตถุอันตรายทางเกษตร	- ให้ใช้สารเคมีที่มีการขึ้นทะเบียนอย่างเป็นทางการในประเทศไทย หรือเป็นไปตามข้อกำหนดของลูกค้า (ห้ามใช้วัตถุอันตรายที่ระบุไว้ในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้)
(กระบวนการผลิตระดับ ๑)	
๔. การเก็บรักษาและการขนย้ายผลผลิตภายในแปลง	- สถานที่เก็บรักษาต้องสะอาดอากาศถ่ายเทได้ดีและสามารถป้องกันการปนเปื้อนของวัตถุแปลกปลอม วัตถุอันตราย และสัตว์พาหะนำโรค (อุปกรณ์และพาหนะในการขนย้ายต้องสะอาด ปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค
(กระบวนการผลิตระดับ ๑)	- ต้องขนย้ายผลผลิตอย่างระมัดระวัง
๕.การบันทึกข้อมูล	- ต้องบันทึกข้อมูลการปฏิบัติจริง เช่น การใช้สารเคมี ปริมาณที่ใช้ การสำรวจและป้องกันกำจัดศัตรูพืช การปฏิบัติในขั้นตอนการผลิตที่มีความสำคัญ ซึ่งมีผลต่อคุณภาพและความปลอดภัยในกระบวนการผลิตตามแบบบันทึก
๖.การผลิตให้ปลอดจากศัตรูพืช	-สำรวจการเข้าทำลายของศัตรูพืชและป้องกันกำจัดเมื่อสำรวจพบความเสียหาย
(กระบวนการผลิตระดับ ๒)	-ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้วต้องไม่มีศัตรูพืชติดอยู่ถ้าพบต้องคัดแยกไว้ต่างหาก
๗.การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ	- การปฏิบัติและการจัดการตามแผนควบคุมการผลิต
(กระบวนการผลิตระดับ ๓)	- คัดแยกผลผลิตด้อยคุณภาพไว้ต่างหาก
๘.การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	- เก็บเกี่ยวผลในระยะเวลาที่เหมาะสมตามเกณฑ์ในแผนควบคุมการผลิต
(กระบวนการผลิตระดับ ๓)	- อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยวต้องสะอาด ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพของผลและปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค

ภาคผนวก ค

แบบกำหนดการให้คำปรึกษาเกษตรกร
เพื่อออกไปรับรองแปลงตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช

ชื่อ-สกุล เกษตรกร (นาย/นาง/นางสาว).....

หมายเลขประจำตัวเกษตรกร.....หมายเลขประจำสวน/แปลง.....

ที่อยู่ เลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....แขวง/ตำบล.....

เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....

คำร้องขอไปรับรองแปลงเลขที่.....ลงวันที่.....แปลงปลูก.....

ครั้งที่	รายการให้คำปรึกษา	กำหนดเวลาที่ใช้ให้คำปรึกษา (วัน/เดือน/ปี)	คณะผู้ให้คำปรึกษา
1	แหล่งน้ำ,พื้นที่ปลูก,ผังแปลง		1.
	การใช้วัตถุอันตราย,การใส่ปุ๋ย,		2.
	การให้น้ำ		3.
2			
3			

ลงชื่อ.....

(.....)

แบบประเมินแหล่งผลิตของเกษตรกรเบื้องต้น

ชื่อ(เกษตรกร).....นามสกุล.....

หมายเลขประจำตัวประชาชน

ที่อยู่ (บ้านเกษตรกร) เลขที่..... หมู่ที่..... ถนน.....

ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

หมายเลขประจำแปลง...

ที่ตั้งแปลง เลขที่..... หมู่ที่..... ถนน.....

ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

พืชที่ปลูก พื้นที่ปลูก ไร่

ผู้ตรวจประเมิน.....

ประเมินความปลอดภัย แหล่งน้ำ และพื้นที่ปลูก

แหล่งน้ำ

1. แหล่งน้ำที่ใช้ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของอันตรายทางเคมี ชีวภาพ
2. ถ้าแหล่งน้ำมีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนเกษตรกรมีมาตรการลดการปนเปื้อน
3. แหล่งน้ำที่ใช้สัมผัสกับส่วนบริโภคสด เช่น น้ำที่ใช้ล้างผลผลิต มีการจัดการเพื่อให้เป็นน้ำสะอาด
4. มีบันทึกการวิเคราะห์น้ำหรือไม่
(ถ้าข้อ 1 ตอบว่า (ใช่) ไม่ต้องประเมินข้ออื่น)

☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
☐ มี	☐ ไม่มี
☐ มี	☐ ไม่มี
☐ มี	☐ ไม่มี

พื้นที่ปลูก

1. พื้นที่ปลูกไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนอันตรายทางเคมี ชีวภาพ
2. มีแผนผังแปลงปลูกพืช สถานที่เก็บรักษาสารเคมี ปุ๋ย และสารที่เติมในดิน
สถานที่เก็บผลผลิต และบริเวณใกล้เคียงแปลงปลูก
3. ผลการวิเคราะห์ดิน
(ถ้าข้อ 1 ตอบว่า (ใช่) ไม่ต้องประเมินข้ออื่น)

☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
☐ มี	☐ ไม่มี
☐ มี	☐ ไม่มี

การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร

1. การเข้ารับการอบรม GAP หรือ IPM ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร
2. สำนวจศัตรูพืชก่อนตัดสินใจป้องกันกำจัดศัตรูพืช
3. มีการใช้วิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน
4. มีการใช้สารเคมีที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย
5. ไม่ใช้สารเคมีต้องห้ามหรือห้ามจำหน่าย
6. อ่านฉลากก่อนใช้สารเคมี
7. มีการทำลายหรือเก็บภาชนะบรรจุสารเคมีฯ เมื่อใช้หมด
8. ใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเองขณะฉีดพ่นสารเคมี

☐	มี	☐	ไม่มี
☐	มี	☐	ไม่มี
☐	มี	☐	ไม่มี
☐	มี	☐	ไม่มี
☐	ใช่	☐	ไม่ใช่
☐	ใช่	☐	ไม่ใช่
☐	ใช่	☐	ไม่ใช่
☐	ใช่	☐	ไม่ใช่

การจัดเก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตร

1. มีสถานที่จัดเก็บวัตถุอันตรายมิดชิดป้องกันแดดและฝนได้ มีอากาศถ่ายเทสะดวก
2. มีสถานที่เก็บวัตถุอันตรายห่างจากแหล่งน้ำ หรือน้ำท่วมถึงได้
3. มีป้ายแสดงวัตถุอันตราย แยกเป็นหมวดหมู่ ไม่ปะปนกับปุ๋ย สารควบคุมการเจริญเติบโต/อาหารเสริม
4. เก็บวัตถุอันตรายแยกจากคลอรีน ปุ๋ยแอมโมเนีย ไปแทสเซียมนิเตรด โซเดียมไนเตรด
5. มีการจัดเก็บภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายที่ใช้หมดแล้วในสถานที่จัดเก็บหรือภาชนะบรรจุและเขียนป้ายบอกชัดเจน หรือนำไปทำลาย/ฝังห่างจากแหล่งน้ำและฝังกักพอสมควร

☐	มี	☐	ไม่มี
☐	มี	☐	ไม่มี
☐	มี	☐	ไม่มี
☐	ใช่	☐	ไม่ใช่
☐	มี	☐	ไม่มี

การจัดกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

เกษตรกรสามารถอธิบายการจัดการขบวนการผลิตให้ได้คุณภาพตามคำแนะนำรายพืช เช่น การจัดการดิน การจัดการปัจจัยการผลิต การให้น้ำ การจัดการศัตรูพืช การเก็บเกี่ยว

☐	ได้	☐	ไม่ได้
--------------------------	-----	--------------------------	--------

การบันทึกข้อมูลเอกสารต่าง ๆ

1.เกษตรกรมีการบันทึกข้อมูลในสมุดบันทึกข้อมูลประจำแปลง	☐ มี	☐ ไม่มี
2.เกษตรกรมีการเก็บเอกสารต่าง ๆ	☐ มี	☐ ไม่มี
- แหล่งที่ซื้อปัจจัยการผลิต	☐ มี	☐ ไม่มี
- ผลการวิเคราะห์ดิน	☐ มี	☐ ไม่มี
- ผลการวิเคราะห์น้ำ	☐ มี	☐ ไม่มี

การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

1.เว้นระยะเวลาเก็บเกี่ยวให้อยู่ในระยะปลอดภัยจากการตกค้างของสารเคมีที่เป็นพิษต่อผู้บริโภค	☐ มี	☐ ไม่มี
2.มีเครื่องมือเก็บเกี่ยวเฉพาะและเหมาะสม และเก็บรักษาเครื่องมือเก็บเกี่ยวในที่แห้งและสะอาด	☐ มี	☐ ไม่มี
3.บรรจุภัณฑ์ที่ไว้บรรจุผลผลิตมีความสะอาด แยกจากปุ๋ยและสารเคมี	☐ มี	☐ ไม่มี
4.ส่วนพักผลผลิต มีวัสดุรองพื้นป้องกันการปนเปื้อนจุลินทรีย์ได้ และอยู่ห่างจากที่เก็บวัสดุการเกษตร, สารเคมี, น้ำมัน, เชื้อเพลิง	☐ มี	☐ ไม่มี
5.มีน้ำสะอาดในการชำระล้างปนเปื้อนผลผลิตหลังเก็บเกี่ยว	☐ มี	☐ ไม่มี
6. มีการคัดแยกผลผลิตที่มีศัตรูพืชออกไว้ต่างหาก	☐ มี	☐ ไม่มี

หมายเหตุ หากเกษตรกรยังมีคำตอบว่าไม่มี/ไม่ใช่/ไม่ได้ในข้อใด ที่ปรึกษาควรแนะนำเกษตรกรให้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง รวมทั้งแนะนำการผลิตอื่นๆ หากเกษตรกรยังปฏิบัติไม่ถูก

แบบบันทึกข้อบกพร่องการผลิต

ตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช ครั้งที่ วันที่.....เดือน.....

พ.ศ.....)

ชื่อ-สกุล เกษตรกร (นาย/นาง/นางสาว).....

หมายเลขประจำตัวประชาชน ---หมายเลขประจำสวน/แปลง

ที่อยู่ เลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....ตรอก/ซอย.....แขวง/ตำบล.....

เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

ข้อบกพร่องที่ตรวจพบ	กำหนดระยะเวลาแก้ไข วัน/เดือน/ปี	ผลตรวจสอบ การแก้ไขข้อบกพร่อง
1.		1.
2.		2.
3.		3.
4.		4.

ลงชื่อ.....เจ้าของสวน

(.....)

ลงชื่อ.....ที่ปรึกษา

(.....)

ค ๕

แบบรายงานสรุปผลการให้คำปรึกษาเกษตรกร การผลิต ตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช

ชื่อ-สกุล เกษตรกร (นาย/นาง/นางสาว).....แปลงปลูก.....

ที่อยู่ เลขที่.....หมู่ที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....แขวง/ตำบล.....

เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

คำร้องขอหนังสือรับรองแปลงเลขที่.....ลงวันที่.....

รายชื่อที่ปรึกษาของเกษตรกร

1.....

2.....

3.....

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

1.....เกี่ยวข้องกับเจ้าของแปลง.....

2.....เกี่ยวข้องกับเจ้าของแปลง.....

3.....เกี่ยวข้องกับเจ้าของแปลง.....

4.....เกี่ยวข้องกับเจ้าของแปลง.....

วัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษาแปลงนี้

.....

.....

.....

ระยะเวลาในการตรวจให้คำปรึกษาทั้งหมด

.....

.....

.....

การให้คำแนะนำทั้งหมดและการปฏิบัติตามคำแนะนำของเกษตรกร

.....
.....

ความพร้อมด้านบันทึกข้อมูล

1.
2.
3.
4.

สรุปผลการให้คำปรึกษา

.....
.....

ลงชื่อ.....ที่ปรึกษาของเกษตรกร
(.....)

ลงชื่อ.....ที่ปรึกษาของเกษตรกร
(.....)

ลงชื่อ.....ที่ปรึกษาของเกษตรกร
(.....)

แบบติดตามและประเมินผลกระบวนการส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐาน GAP พืช

ชื่อหน่วยงาน.....

☐ รอบ ๖ เดือน

วันที่ทำรายงานผล.....

ผู้รายงาน.....

☐ รอบ ๑๒ เดือน

กิจกรรมตามกระบวนการ	มาตรฐานงาน	ผลการดำเนินงาน	ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ